

T.B.M.M.
BARİŞ ve DEMOKRASİ PARTİSİ
Grup Başkanlığı
Sayı: 1888
Tarih: 22.11.2012

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI'NA

Bazı il ve ilçelerin isimlerinin değiştirilmesi hakkında kanun teklifim gerekçesiyle birlikte ilişkide sunulmuştur.

Gereğinin yapılmasını saygılarımla arz ederim.

Altan TAN

Diyarbakır Milletvekili

TBMM BAŞKANLIĞI				
Tali Komisyon				
Esas Komisyon	İşleri			
Tarih:	30 Kasım 2012		E. No: 2/1003	
Ysm.Üzm.	Bşk.Yrd.	Başkan	Gn.Sek.Yrd.	Gn.Sek.
E.E.	16	ME	AB.	Kur.
TBMM BAŞKANI				

T B M M	
KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI	
SİS NO: 1003	
No: 1003	

T B M M
KÜTÜPHANE VE ARŞİV HİZM. BAŞKANLIĞI

22 Kasım 2012

No : 157057

GENEL GEREKÇE

Türkiye Cumhuriyeti'nin üzerinde kurulu olduğu Mezopotamya, Trakya ve Anadolu binlerce yıl pek çok farklı kültüre ev sahipliği yapmıştır. Ancak 30 bin 280 yerleşim biriminin ismi Kürtçe, Gürcüce, Tatarca, Çerkezce, Lazca, Arapça veya farklı azınlık ve grupların dilinde olduğu için değiştirilmiştir. Türkiye'de yer adlarının değiştirilmesi uygulaması Cumhuriyetin ilk yıllarından beri hayata geçmeye başladı.

İsim değiştirme işlemlerinin resmileşmesi İç İşleri Bakanlığının 1940 yılı sonlarında hazırladığı 8589 sayılı genelge ile gerçekleşti. 1949 yılında 5442 sayılı İl İdaresi Kanunu ile yer adlarının değiştirilmesi işlemleri yasal bir dayanağa kavuşturuldu. Ardından 1957 yılında da bir 'Ad değiştirme ihtisas kurulu' kuruldu. Söz konusu bu kurulun çalışmaları tarihi değeri olan yer adlarının da değiştirildiği gerekçesiyle 1978 yılında sona erdi. Bu süre içerisinde ilgili komisyon tarafından yaklaşık olarak 75 bin yerleşim adı incelendi ve bunların 30 bin kadarı değiştirildi. Kurul çalışmaları 5 yıllık bir aranın ardından 1983 yılında yayınlanan bir yönetmelik uyarınca yeniden başladı. O süreçten bu güne de birçok yer ismi değiştirildi.

Bu değiştirilen yer isimlerinden kamuoyunda en çok bilinen yerlerin başında Tunceli gelmektedir. Yüzyıllardan beridir adı "**Dersim**" olan bölgede, Osmanlılar döneminde bu isimle bir vilayet kurulur. Cumhuriyet döneminde de "Munzur Vilayeti Teşkilatı ve İdaresi Hakkında Kanun Layihası" görüşmelerin başladığı 7 Kasım 1935 tarihine kadar devletin tüm resmi belgelerinde "Dersim" olarak kabul geçmektedir. Görüşmeler sırasında İçişleri Bakanı Şükrü Kaya da, "Tunçeli" adı ile şimdi teşkil edilecek vilayetin ve o bölgenin eski ismi "Dersim"dir" der. Söz konusu görüşmeler sırasında "Munzur" olarak değiştirilmek istenen "Dersim" ilinin adı, İçişleri Bakanı Şükrü Kaya'nın teklifi üzerine, "Tunceli" olarak kabul görmüştür. Toplumun tarihsel, kültürel, inanç, ahlak ve benzeri değerlerine ters düşmeyen bir adın değiştirilmesi, günümüzde sosyal hukuk devletinin yapacağı bir iş değildir.

Adların ve kültürlerin kendi tarihi orijinleri üzerinde yaşatılması, kültüre ve kültür sahiplerine verilen bir değer ve dolayısıyla demokrasinin bir gereği olacaktır. Adların değiştirilmesinin, o ad sahiplerinin rızası alınmadan yapılması bir asimilasyonu içerir. Bu günümüzde kabulü olanaklı bir durum olamaz. "**Dersim**" adının geri verilmesi, tarihi bir yüzleşme olarak, bu bölgede yaşanan acıların bırakmış olduğu travmanın giderilmesine de neden olacaktır.

Değiştirilen yerlerden birisi de Bitlis ilçelerinden biri olan Güroymak ilçesidir. Hem tarihi bağları hem de, şu an bile halk arasında kullanım şekli olarak, "**Norşin**" adıyla anılmaktadır. Yöre halkının kullanımında kolaylık sağlaması açısından Güroymak isminin, Norşin olarak değiştirilmesi, bölge halkı tarafından gelen yoğun baskılar doğrultusunda, dillendirilmektedir. Bu noktadan hareketle, yörede adı Norşin olarak kullanılan bu ilçenin adının değiştirilmesi gerekmektedir.

Osmanlı Döneminde astronomi, matematik, tıp, fizik, kimya gibi ilimlerde önemli çalışmalar yapan medreseleri ile anılan bir ilçe olan **Tillo** ilçesinin adı da değiştirilmiştir. Günümüzde başta Siirt'te olmak üzere tüm yörelerinde Aydınlar İlçesi, Tillo olarak bilinmektedir. 18 Mayıs 1990 tarihinde ilçe olması ile birlikte adı 'Aydınlar' olarak değiştirilmiş ancak; 'Tillo' isminin tarihi birikimi nedeniyle 'Aydınlar' ismi, bölgede ve ülkede halk tarafından benimsenememiştir. Başta Erzurumlu İbrahim Hakkı Hazretlerinin 'Marifetname' adlı meşhur eseri olmak üzere, pek çok Tillolu âlim de eserlerinde bu adı kullanmıştır.

MADDE GEREKÇELERİ

MADDE 1- Madde ile Tunceli ili, Bitlis'in Güroymak ilçesi ve Siirt'in Aydınlar ilçelerinin değiştirilmiş isimlerinin tekrar eski halleri olan Dersim, Norşin ve Tillo isimlerini alması amaçlanmıştır.

MADDE 2- Yürürlük maddesidir.

MADDE 3- Yürütme maddesidir.

**BAZI İL VE İLÇELERİN İSİMLERİNDE DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA DAİR
KANUN TEKLİFİ**

MADDE 1-

- A)** Bitlis ilinde bulunan Güroymak ilçesinin adı Norşin olarak
- B)** Siirt ilinde bulunan Aydınlar ilçesinin adı Tillo olarak
- C)** 25 Aralık 1935 tarih ve 2884 sayılı özel Tunceli Kanunu çıkarılarak değiştirilen Tunceli ilinin adı Dersim olarak değiştirilmiş.

MADDE 2- Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3- Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.